

SAMMENHÆNGSKRAFT

– nogen imod?

Selvfølgelig er ingen imod. Det kan man ikke være. Sammenhængskraft er da kun godt, ikke?

Alligevel er der en vis uro at spore i det største regeringsbærende parti. Søren Pinds seneste blogudmelding er en kommentar til en undersøgelse, der viser, at danskerne udtrykker tilknytning til fædrelandet og skepsis over for multikulturalisme, mens de ikke er synderligt stolte af den danske kunst og kultur. Han trækker både Kierkegaard, HC Andersen, Bang & Olufsen, Mærsk og Danfoss frem, som noget vi skulle være stolte af. Pinds kommentar blev i flere aviser efterfølgende læst som et angreb på statsministeren. Her er, hvad manden skrev (www.soren-pind.dk 4/2 2008): "Hvor er det dog en skam [den manglende stolthed]. Og forstemmende. Jeg kan ikke lade være med at betænke, at der må være en sammenhæng mellem 70ernes totale ødelæggelse af sammenhængen mellem generationerne, ombringelsen af beretningen om de store mennesker og deres frembringelser, der bærer skylden. Det er som om vi i årevis har eroderet enhver glæde over, hvad der egentlig var vores. I stedet må vi høre den forløjede snak om "sammenhængskraft" som skabt af velfærdsstaten (den samme undersøgelse viser, at den er vi mægtigt stolte af...). Det er symptomatisk, at jeg lige har læst om jødernes tilbedelse af guldkalven for min lille søn til godnathistorie. Ærlig talt: Velfærdsstaten – dette kunstprodukt – frem for hele grundlaget for den danske kunst og kultur... Man græmmes, som Søren Brun ville have sagt."

Ritzau udlægger dette som en uenighed med statsministeren, som "gentagne gange [har] fremhævet samfundets sociale "sammenhængskraft" som en dansk værdi" (i BT på nettet 4/2 2008). Pind trækker i land på sin blog og siger, han ikke forstår, at dette kan udlægges som en uenighed med statsministeren. Det er imidlertid uomtvisteligt, at temaet om sammenhængskraft har været tilbagevendende i flere af statsministerens taler igennem det meste af hans regeringsperiode, og at han i adskillige af disse har sammenkoblet sammenhængskraften i det danske samfund med eksistensen af velfærdsstaten. Fx i

nytårstalen ved indgangen til 2006, hvor han ser en god uddannelse til alle, som en forudsætning for, at samfundet hænger sammen uden store økonomiske og sociale skel (se Jens Tonboes samt Per H. Jensen og Annick Prieurs artikler).

Debatten om sammenhængskraften i det danske samfund (og truslerne imod den) er et godt eksempel på, at et begreb med umiddelbar appel til alle og med et tilsyneladende apolitiseret indhold bevæger sig ind i den offentlige diskussion og kommer til at leve sit eget liv som en standardreference, ingen sætter spørgsmålstegn ved. Men netop i en sådan situation er risikoen ekstra stor for, at vi ikke bemærker, at der faktisk foregår en kamp om tilegnelsen af sådanne begreber: "Kampen om det ideologisk-politiske hegemoni er derfor altid en kamp om tilegnelse af de begreber, som 'spontant' opleves som 'apolitiske', fordi de formår at transcendere politiske grænser", som Antje Gimmler citerer Slavon Zizek for.

I det sociologiske fagmiljø ved Aalborg Universitet (CASTOR-gruppen – samt Gunnar Olofsson fra Växjö Universitet i Sverige) har vi derfor ment, at den aktuelle situation var en god anledning til at se nærmere på sammenhængskraften. Som et fænomen, der kan undersøges sociologisk, i stedet for at tage den for givet. Derfor handler alle de følgende artikler om sammenhængskraft – om hvor den kommer fra, om mere sammenhængskraft altid er godt, om sammenhængen mellem politiske begreber og videnskabelige begreber, om sammenhængen mellem social orden og sammenhængskraft på henholdsvis mikro- og makroniveau, om sammenhængen mellem den danske og den europæiske diskussion, om forholdet mellem individuel moral og kollektive institutioner etc. Temanummeret er en invitation til at lukke begrebet om sammenhængskraft op – og diskutere betydningen af det.

Det er ikke ligegyldigt, hvilken betydning

et begreb lades med. Ove Sernhede har fx berettet om den symbolske guerillakrig de unge hiphoppere har ført imod Göteborgs nynazister, der anvendte symbolet 88, som skulle stå for HH – Heil Hitler – da H er alfabetets 8. bogstav. De unge hiphoppere stjal symbolet, og sagde det stod for Hip Hop eller for "Hammer Hill" (bydelen Hammarkullen). Når disse unge i alle farver begyndte at gå i trøjer mærket med 88, blev symbolet uanvendeligt for nynazisterne.

Hvem der har ophavsret til begrebet sammenhængskraft, kan man strides om. Vi sociologer mener bestemt, det er vores begreb, men efter den rundtur det har fået på den danske højrefløj, er det ikke sikkert, vi vil have det tilbage. Måske er solidaritet et bedre begreb for os: Med det mener vi næsten det samme og risikerer i hvert fald ikke, at den siddende statsminister løber med det.

Søren Pind er på sin vis en ressource i det danske politiske liv. I de af ham så udskældte 70eres retorik ville dette hedde, at han fremviste "systemets sande ansigt". Vi vil nøje os med at sige, at Pinds ærlighed tjener ham til ære. I hans bløgdumdom var det den ultra-liberale velfærdsstatskritik, der nok engang kiggede frem.

Pind har en god pointe i sin påpejning af, at velfærdsstaten er et kunstprodukt. Det er lige præcis, hvad den er. Konstrueret af visioner, ideer, politiske kampe, forlig og politisk håndværk. Fortjener den at betegnes som verdens ottende underværk? Måske – måske ikke, men uanset kan man godt tænke over, hvordan det er gået med seks af de andre. Kun Kheopsypyramiden står fremdeles, hvad den kan takke en solid konstruktion for – og mennesker, som ville værne om den. Vi deler ikke Pinds græmmelse over at se det omtalte kunstprodukt som en større kilde til stolthed end Bang & Olufsen og Mærsk (men hvor var det nu han lige fik parkeret den guldkalv...).

Lars Skov Henriksen og Annick Prieur